

Siska Mulder

Doof

I

Dit is een vergissing. Dit is één grote vergissing. Pesterig hamert de gedachte zich een weg door mijn hersenen. Ik breng de Citroën DS tot stilstand voor het groene tuinhek dat officieel van ons is en trek de handrem strak aan. Het huis, in de brochure van de makelaar omschreven als een riante, vrijstaande villa uit de jaren dertig met het woongemak van de 21ste eeuw, ligt er onaangedaan bij. Ik moet erop vertrouwen dat we de juiste stap hebben genomen. Van mijn twijfel mag ik geen blijk geven, niet nu ik Stella eindelijk heb weten te overtuigen. Ik ben gewoon moe van de lange autorit, van de dag die vandaag om zes uur begon, dat is alles. Stella en ik verdienen een nieuw leven, met een nieuw dak erop en een nieuw hek ervoor. Een van ons moest een beslissing nemen. Zo kon het niet langer. Zo kan het niet langer.

Uit het linker buurhuis, identiek aan dat van ons, komt een vrouw tevoorschijn wier windbestendige kapsel me doet denken aan de coiffure van CNN-nieuwslezeressen. Haar voordeur blijft wijd openstaan. Ze laat zich van de ene pas in de andere vallen, alsof ze wordt aangedreven door een onzichtbare motor. Stella en ik kijken elkaar aan, glimlachen kort: daar gaan we dan. Ik haal de sleutel uit het contact en draai het raampje naar beneden.

‘Welkom, welkom!’ roept de buurvrouw, terwijl ze om de Snoek heen loopt naar mijn kant. Ze draagt een vest van

zachtroze wol, een kaki broek met een vouw en suède instappers – het vrijetijdstenu van een directeursvrouw – en zeult een mand met zich mee die in doorzichtig plastic is verpakt, als een enorm paasei.

‘Poeh, hij is zwaar, zeg.’

Ze zet de mand neer en schudt door het geopende raampje mijn hand.

‘Ik ben Karin van Alphen, jullie nieuwe buurvrouw. Mag ik jullie namens de buurt welkom heten. En mag ik zo vrij zijn deze kleine welkomst attentie te overhandigen.’

Ik dacht dat alleen personages uit Nederlandse drama-series zo praten.

Als ik aanstalten maak om het portier te openen, wijkt ze achteruit. Ik weet bij het uitstappen nog net de mand te omzeilen die op het asfalt staat te wachten.

Stella volgt mijn voorbeeld, maar blijft aan haar kant van de auto. Karin werpt een blik op haar en laat mijn hand los, ze ziet er licht geshockeerd uit, alsof Stella naakt in plaats van decent gekleed voor haar staat. Ik ken de blik, heb mensen al zo vaak op deze manier naar Stella zien staren. Met de bescheiden kleding die ze draagt om vooral niet op te vallen bereikt ze eerder het tegenovergestelde; de kleren benadrukken hoe fijn gebouwd ze is, hoe soepel ze zich beweegt, hoe perfect ze is. Het is alsof ze zeggen: let maar niet op ons, wij weten ook wel wie hier de mooiste is.

Hoe langer Stella en ik bij elkaar zijn, hoe minder we het kunnen maken om uit elkaar te gaan. Vrienden hebben in de loop der tijd hun eerste geliefde verlaten of werden verlaten, zijn nieuwe (niet per se betere) relaties begonnen, gingen weer uit elkaar, werden verliefd of kregen haast, zijn getrouwd, hebben kinderen gekregen, gingen vreemd, zijn gescheiden, eindigden op een bovenwoning in de stad met een alimentatie- en een bezoeksregeling, of bleven achter in een galmend huis met te veel slaapkamers. Maar wij, Oscar en Stella, houden de fakkel brandende. Wij blijven bij

elkaar. Wij vertegenwoordigen een belofte, het vleesgeworden bewijs dat echte liefde nog bestaat.

Het wordt de laatste tijd wel moeilijk om te geloven in de Oscar en Stella die we ooit waren. Nu we geparkeerd staan voor het huis, vraag ik me af wie we voor de gek houden. Ooit waren we mensen die niets zagen in kunstmatige oplossingen: een verre vakantie, een hond, een verhuizing.

Stella draait zich geruisloos om en opent een van de achterste portieren. Ik zou willen zeggen: liefje, ze heeft een beetje moeite met je omdat je zo verpletterend mooi bent en zij haar heeft dat ze 's ochtends tegen de klippen op moet föhnen. Karin kent me ongetwijfeld van televisie; mijn groeiende bekendheid maakt Stella ongemakkelijk. Ze haat het, hoe vaak ik haar ook zeg dat het er nu eenmaal bij hoort – een cliché dat ik mezelf voor de gelegenheid vergeef. Ik ben een bang, maar ambitieus man. Af en toe waag ik een sprong en deze sprong is gelukt, ik ben presentator van een populair entertainmentprogramma. De kijkers mogen mij, ze weten wat ze aan me hebben, ik ben hun baken op tv, hun hoop in terroristische dagen, ze belonen mij gemiddeld met een 7,7. Ik ben nog niet zover dat ik mijn humeur laat bepalen door de kijkcijfers, maar ik kan ook niet zeggen dat ze me onverschillig laten. Het is alsof ik elke keer een rapportcijfer krijg dat hoger uitpakt dan verwacht. Oscar, ga zo door.

‘Ik ken u natuurlijk van tv,’ zegt Karin luid, alsof ze verslag doet van een plaatselijke brand, ‘ik kijk elke dag naar u. Nou ja, behalve in het weekend dan omdat u dan niet te zien...’

‘Ja,’ zeg ik, om me heen kijkend, ‘geweldig. Ik zie dat de verhuishagen al is vertrokken. Dat gaat snel, zeg.’

‘En u bent?’

Nu richt Karin zich op de rug van Stella, die bezig is een doos van de achterbank te sjoeren waarin ze de laatst overgebleven spullen heeft verzameld. Een wc-borstel die wat

mij betreft alsnog in de vuilnisbak belandt, foto's die al zo lang aan de muur hingen dat niemand ze meer zag, een ongebruikt prikbord, een veger en blik; troep waar ze geen raad mee weet maar die ze onmogelijk kon achterlaten. Afscheid nemen is al ingewikkeld genoeg.

'Stella, mijn vrouw,' zeg ik, 'zij is doof. Als u haar aankijkt en duidelijk articuleert, kan zij liplezen. Geen enkel probleem.'

Waarom zeg ik dat, geen enkel probleem? Ik hoef me niet te verontschuldigen tegenover een onbekende die ongetwijfeld al lang in de roddelbladen heeft gelezen dat mijn vrouw niet alleen beeldschoon maar ook doof is. In werkelijkheid is ze zo mogelijk nog mooier en doover, dat bewijst de test maar weer eens die Karin hier heeft uitgevoerd, of ben ik nu overdreven wantrouwig? Stella sjort aan de doos en kijkt niet op of om.

Ik wil haar zachtjes op de schouder tikken, maar nog voordat mijn vinger haar huid raakt, kijkt ze om.

'Stella,' zeg ik, 'dit is Karin. Ze wil zich aan je voorstellen.'

Stella houdt de doos in haar handen, glimlacht haar lichtroze tandvlees bloot, een speekselbubbeltje doet haar voortand glanzen.

'Hallo,' zegt ze iets te hard, 'aangenaam.'

Is ze in de loop der jaren monotoner gaan klinken?

Karin leunt van haar ene op haar andere been, haar gewicht verplaatsend als een neurotisch roofdier achter tralies.

Ik kijk Stella aan. 'Zullen we maar eens binnen gaan kijken?'

Ze knikt, in de loop der jaren is ze steeds minder woorden gaan gebruiken. Ik houd het tuinhekje voor haar open, ons nieuwe tuinhekje. Het grindpad kraakt nauwelijks onder haar voeten, ze lijkt te zweven over de kiezels, ondanks de zware doos in haar armen. Het is alsof ze nauwelijks nog ruimte inneemt, alsof haar lichaam met het vermogen om te horen ook het vermogen om geluid te maken is verloren.

Karin houdt de mand in de lucht. Melbatoast, paté in blik, kaarsen, sinaasappels, ze heeft ons een mand bezorgd die je aan een patiënt in het ziekenhuis geeft, er bungelt zelfs een kaartje aan. Toepasselijk om ons beterschap toe te wensen. Ik pak de mand van haar aan.

‘Dank je wel, Karin. We zien elkaar ongetwijfeld snel weer.’

Ze grijpt naar haar hoofd, suggererend dat haar huissleutel zich in het vogelnest van haar bevindt.

‘O ja, ongetwijfeld,’ zegt ze. ‘Kom vooral snel eens langs.’
‘Doen we.’

Als ik bij de voordeur ben, kijk ik om. Karin heeft het tuinhek gesloten en tuurt peinzend mijn kant op, een hand in haar zij. Ik glimlach, maar ze reageert niet.

Het huis is één groot, hartverwarmend jarendertigcliché. Hoge plafonds, een kamer en suite met glas-in-looddeuren en een visgraat parketvloer waar je met sokken op kunt schaatsen. Het ruikt naar verf; het schildersbedrijf dat we voor de verhuizing hebben ingehuurd heeft smetteloos witte wanden achtergelaten. Stella en ik knijpen elkaar in de arm, vertellen elkaar hoe mooi en groot en walgelijk volwassen het is, terwijl we onze woorden onderstrepen met drukke gebaren. Ik vraag me af waarom we al die tijd in de boerderij zijn blijven wonen, waar altijd wel iets op te knappen of te verven viel en bijna niet te vechten was tegen de kalk die van het plafond kwam. We keken aan de achterkant uit op een weiland met schapen. Stella hield van dat uitzicht en ik hield van het uitzicht omdat zij ervan hield. Schapen zijn ongelooflijk domme beesten, als je de kans krijgt ze te observeren weet je pas hoe diep die domheid gaat.

Ons nieuwe huis heeft een ruime hal, op de eerste verdieping drie slaapkamers en een vaste trap die naar de zolder leidt. In de badkamer hebben we ieder onze eigen wasbak en de keuken is zo groot dat er een eettafel in kan. Er is zelfs

een souterrain. Ik neem me voor een andere man te worden, een man met een wijnkelder die diners houdt met sigaren uit Cuba als toetje en die speciaal voor zijn gasten het stof van de merlot uit '93 blaast. De woonkamer heeft een schouw waarop de merlot kan chamberen, misschien moet ik zo'n speciale karaf aanschaffen. Ik ben niet in staat te roken zonder te inhaleren en weet niet overdreven veel van wijn, maar dat kan allemaal nog komen. Het huis ruikt naar oude kranten en verandering, ik word er niet eens zo vreselijk zenuwachtig van.

Stella rent met lichte passen naar boven, trekt bij elke nieuw geopende kamerdeur een verrast gezicht en maakt speciaal voor mij een ooh- of aah-geluid, alsof ze het huis voor het eerst ziet. Verhuisdozen vol ballast hebben we in de boerderij achtergelaten, samen met de kliko-bakken en de kippenren – de kippen waren dood voordat ze een normaal ei hadden gelegd.

Samen kijken we uit het raam van de slaapkamer, die in de brochure de *master bedroom* wordt genoemd, naar de voortuin met het gras dat de naam gazon verdient, het tuinpad, de straat die de makelaar lommerrijk noemde en ik zeg tegen Stella: 'We kunnen dit, Sproet.'

Ze trekt haar linkerwenkbrauw op zoals alleen zij dat kan, een combinatie van ironie en verbazing.

Ik zeg: 'Ik zal er voor je zijn.'

Ik lach om de ernst van mijn woorden te verzachten, maar zij kijkt serieus terwijl ze mijn hand pakt. We hebben het gedaan, we hebben het dorp achtergelaten waar we beiden ons leven lang hebben gewoond. We hebben haar familie, mijn familie, vrienden van vroeger, de boerderij, de weilanden, alles waar we uit gewoonte van hielden, achter ons gelaten. We blijven zo staan, haar hand brandend warm in die van mij, alsof ze koorts heeft, tot een auto voor het huis tot stilstand komt. Het is een gebutste, goudkleurige Ford Mustang, zo'n hopeloos Amerikaans retromodel dat één op

vier rijdt en in de winter meer langs de kant van de weg staat dan rijdt. Felix, mijn beste vriend. Hij steekt zijn hand door het geopende raam bij wijze van groet. Felix heeft altijd een goed gevoel voor timing gehad. Stella laat mijn hand los. Haar arm valt slap langs haar lichaam. Dan maakt ze het raam open en roept ze: ‘Felix, hallo!’

Felix staat leunend op het dak van de auto te telefoneren, een ingedeukte cowboyhoed op zijn achterhoofd, en ik gebaar naar hem dat hij binnen moet komen. Hij zwaait, waardoor zijn loshangende horloge over zijn bovenarm glijdt, en trekt in één beweging de hoed over zijn ogen. Met ontspannen tred wandelt hij op zijn slippers over het grindpad, zijn overhemdsmouwen opgestroopt, alsof hij op vakantie is en op het punt staat een pina colada te bestellen. Het kan niet warmer dan een graad of zestien zijn, maar voor Felix is het leven één grote vakantie. De quiz die hij presenteert, weet hij desnoods slapend aan elkaar te praten – hoe minder hij zich voorbereidt, hoe beter het gaat. Vooralsnog weet hij zich met zijn Tom Cruise-achtige glimlach overal uit te redden.

De bel rinkelt in een ingewikkeld ritme. Ik laat Stella achter bij het geopende raam, ze staart in de verte alsof ze iets bijzonders ziet.

De deur gaat met enige moeite van het slot.

‘Felix, wat een verrassing.’

Hij omhelst me met zijn mobiel in de hand.

‘Ben je nog aan het bellen?’ vraag ik.

Hij schudt zijn hoofd. ‘Ongelooflijk. Je hebt het gered, man. Hoe vind je het nou aan de andere kant van de Friese grens?’

‘Groen. Welvarend. Weinig koeien.’

‘De mensen spreken hier geen Fries hè, maar Nederlands, dat is even belangrijk om te weten. En ze dragen schoenen, geen klompen.’

‘Felix, mag ik je eraan herinneren dat mijn familie offi-

cieel uit Noord-Holland afkomstig is?’

Hij loopt langs me heen naar binnen.

‘Ik dacht, ik kom eens kijken hoe het ervoor staat. Stella nog boven?’

Zonder aarzeling beklimt hij de trap, alsof hij hier dagelijks komt. De treden kraken.

‘Authentiek,’ hoor ik hem mompelen.

Als hij bovenaan staat, roept hij: ‘Ik kom je zo helpen met de troep. Eerst even het vrouwtje gedag zeggen.’

De gang, de woonkamer, de keuken, overal staan dozen. Ik open een doos waar ‘fotoalbums & brieven’ op staat en bekijk de inhoud. Ik wil wel beginnen met uitpakken, maar de kast waarin de fotoalbums en de brievenverzameling horen, staat nog niet overeind. Ik had de verhuizers toch moeten inhuren voor het in elkaar zetten van de kasten, in plaats van mezelf wijs te maken dat ik het klusje wel even zal klaren. Ik heb dringend behoefte aan koffie. In de keuken vind ik de doos waar ‘keukenattributen’ op staat en onderin bevindt zich het espressoapparaat. Ik vraag me af waar de ‘personalia Oscar’-doos is gebleven. Er zit een ingelijste foto in van mij als negenjarige op een fiets. De foto is in zwart-wit, maar ik weet dat de fiets rood was met een groen logo. Als ik op de rode fiets met het groene logo reed, waande ik me onoverwinnelijk. Ik reed eindeloos onze straat op en neer, trapte zo hard als ik kon, tot de trappers vanzelf, zonder enige weerstand, rondraaiden. De wind deed het haar dat tot over mijn oren viel opwaaien en ik fluisterde: ‘Sneller, sneller, sneller, Oscar’, een magische spreuk die zijn werk deed. Het noemen van mijn eigen naam gaf een warm gevoel in mijn buik en ik reed sneller, sneller, sneller, tot ik bij de bocht kwam en acuut moest remmen. Verder dan het eind van de straat mocht ik niet, daar begon de rest van de wereld. Volgens Felix ben ik een onverbetere lijke sentimentele lul.

Felix en ik drinken koffie in de keuken, leunend tegen het aanrecht. Felix heeft halfslachtig een paar dozen versjouwd en is toen begonnen aan het in elkaar zetten van een kast. *Piece of cake*, volgens hem, waarna hij een grote schroef kwijtraakte waarvan ik zeker weet dat ik die in het zakje had gedaan. Ik raak nooit schroeven kwijt, ik houd van orde en netheid. Iedereen die dat belachelijk vindt – en Felix vindt het belachelijk – geef ik groot gelijk. Maar ik houd graag de illusie in stand dat ik controle heb over mijn bestaan. Het werkt, dat is het belangrijkste, dus mij hoor je niet klagen. Ik klaag niet, ik organiseer. Ordenen en categoriseren is nog altijd een stuk onschuldiger dan beschermde dieren afschieten of kinderporno downloaden. Als ik een lijstje zou moeten maken van dingen die ik nooit zou doen, staan die twee activiteiten in de top tien. Ik maak lijstjes, ja, zo ernstig is het. Elektronische schema's die beginnen op het moment dat ik opsta – in Friesland was dat 5.00 uur – en mij van uur tot uur door de dag helpen. Het resultaat is dat ik de stress binnen de perken houd en zelden wat vergeet. Ik geef toe dat ik fantaseer over een inloopkast met overhemden op kleur. Volgens Felix ben ik latent homo.

‘Moet je nog werken van de week?’ vraagt hij.

‘Dinsdag weer. Stella stond erop dat ik een dag vrij nam.’

‘Tijd zat dus.’

Het is nu zaterdag, ik heb nog twee en een halve dag om de ergste rommel weg te werken.

Hij slurpt luid van zijn koffie en geeft me een klopje.

‘Betere tijden, man, betere tijden. Ik weet het zeker.’

Felix heeft een wonderlijke radar voor mijn stemmingen.

‘Ja,’ zeg ik, ‘misschien. Denk je?’

‘Absoluut. Het voelt oké, dit huis. En Stella ziet er nu al anders uit. Beetje moe misschien van de verhuizing, maar toch, ja, hoe zal ik het zeggen? Goed, dat vat het geloof ik wel zo'n beetje samen.’

‘Ja, dat idee had ik ook al.’

‘Ze is echt hiér,’ concludeert Felix.

Als Stella de keuken in komt, kijken we beiden betrappt op. Dat effect heeft ze, ongeacht of je over haar praat of niet.

‘Ik geloof dat ik even een peuk ga roken,’ zegt Felix tegen mij. ‘Ik neem aan dat ik daarvoor in de achtertuin moet zijn?’

Drie jaar en vijf maanden geleden zijn we tegelijkertijd gestopt met roken. Ik ben nog altijd nicotinevrij, Felix begon na twee weken weer. Elke keer als ik hem zie roken, verlang ik naar een sigaret.

‘Oké, ik ga vast verder met de kast.’

Misschien dat ik de schroef nog vind, hij moet ergens zijn.

Ik gebaar tegen Stella. ‘Nog veel te doen.’

Het wordt een lange avond, vermoedelijk met lauw bier en beroerde pizza en Felix voor de nacht eindigend op de ingepakte driezitsbank, die in de boerderij op zijn plaats was maar hier verdwaald lijkt. Ik zal het plastic er vast afhalen.

Maandagnacht word ik wakker. Zwetend. De nevel van een nare droom blijft hangen, maar het lukt me niet de beelden terug te halen. Water, weet ik nog. Het water kwam op me af. Ik weet niet waar ik ben. Stella ligt naast me. Het nieuwe huis. Wat doen we hier, ver van alles wat vertrouwd is? Ik probeer mijn gejaagde ademhaling onder controle te krijgen. Adem in, adem uit. Rustig blijven ademen, dat is alles. Dan slaat het besef me vol in het gezicht: Jimmy zal hier nooit wonen, hij zal hier nooit midden in de nacht wakker worden en net zo lang huilen tot een van ons bij hem komt kijken. Hij zal hier nooit angstaanjagend hard door de kamer rennen, zijn hoofd stoten aan de tafel, het geopende pak cornflakes op zijn kop houden, zijn knieën kapotvallen op de tegels. Roekeloze Jimmy. Ik hield mijn hart vast, terwijl ik mijn commentaar inslikte uit angst de overbezorgde ouder te worden die ik niet wilde zijn. Jimmy, niet zo hard;

Jimmy, pas op je hoofd; Jimmy, houd het pak rechtop; Jimmy, kijk uit. In het oude huis was hij zo aanwezig dat ik voortdurend het gevoel had dat hij tevoorschijn kon komen, alsof we samen verstoppertje deden en hij zich deze keer iets te goed verstoppt had. Ik bleef naar hem zoeken en ik bleef denken dat hij gevonden wilde worden, wat onverdraaglijk was, maar de gedachte dat er in dit huis geen vaste plekje zijn waar hij zich ooit heeft verstoppt, dat we hier geen geschiedenis met hem hebben, komt me even ondraaglijk voor. We zullen hier geen enkele herinnering aanmaken waarin hij een rol speelt. Er valt hier niets te herinneren. Jimmy is hier voorgoed weg. En misschien moet ik eens leren zeggen: dood. Jimmy is dood.

Exact twee uur voordat de wekker gaat, word ik opnieuw wakker. Ik voel me vreemd genoeg niet moe. De nare droom is definitief vervlogen. In het oude huis zou ik nu op moeten staan. Stella ligt op haar zij te slapen, ze zucht, draait zich naar me toe. Haar bleke wimpers vormen een ragfijne vitrage, haar oogbollen bewegen heen en weer. Zou ze kunnen horen in haar droom? Ik blijf een tijdje naar haar kijken in de hoop dat ze het voelt, maar ze slaapt gewoon door. Het zou wreed zijn haar wakker te maken. Ik vraag me af of ik het dorp mis. Misschien, maar dan als een overbodig ledemaat dat geamputeerd is. Ik mis het dorp omdat het er eerst was en nu niet meer. Ik blijf liggen tot de wekker 6.57 uur aangeeft, waarna ik hem uitzet en zachtjes uit bed stap. Het mannetje gaat op jacht, het mannetje gaat geld verdienen zoals mannetjes nu eenmaal doen.

Mijn kleren hangen klaar in een van de slaapkamers die ik op het oog heb als *walk-in closet*. Ik douche drie minuten. De straal water daalt kletterend neer op mijn rug, na afloop constateer ik een rode plek. Ik drink mijn koffie met melk, die ik dertig seconden opwarm in de magnetron. Ik ontbijt met cornflakes, yoghurt en een banaan, terwijl ik de